

Õiguskantsler

Teie 27.02.2014 nr

Meie 26.03.2014 nr 6-2/140404/1401382

Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta Õpetajate töötasu alammäär

Austatud [ ]

Täna Teid avalduse eest, milles palusite kontrollida õpetajatele töötasu määramise regulatsiooni põhiseaduspärasust. Täpsemalt leidsite, et alates 01.01.2014 kehtiv määrus, mis ei arvestata töötasu kokkuleppimisel enam õpetajate kvalifikatsiooniga, ei ole kooskõlas põhiseadusega.

Teatan Teile, et ma ei tuvastanud Teie avalduses esile toodud asjaolude põhjal Vabariigi Valitsuse 20.12.2013 määruse nr 179 „Põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja töötasu alammäär” vastuolu põhiseadusega.

Selgitan järgnevalt põhjalikumalt, kuidas ma sellisele seisukohale jõudsin.

Põhiseaduse (edaspidi PS) § 29 lg 4 järgi on töötingimused riigi kontrolli all. Sellest normist juhenduvate seadusesätete kehtestamisel on Riigikogul iseenesest avar kaalutusõigus, kas midagi reguleerida ja mismoodi seda teha. Seadusandja otsustusõigust selliste normide kehtestamisel piiravad siiski teised põhiseaduse sätted ja Eestile siduvad välislepingud.

Kuigi töötingimustes lepitakse reeglina kokku poolte vahel, on riik kehtestanud teatud miinimumstandardid, millest kehvemates tingimustes kokku leppida ei saa. Nii on riik soodustanud töösuhte eelduslikult nõrgemat poolt (töötajat), tagades talle adekvaatsed töötingimused vähemalt miinimummääras. Näiteks kehtestab Vabariigi Valitsus töölepingu seaduse (edaspidi TLS) § 29 lg 5 järgi kindlale ajaühikule vastava töötasu alammäära, millest madalamat töötasu ei või töötajale maksta (TLS § 29 lg 6).

Haridustöötajatele makstava töötasu alammäära kehtestamise volitus tuleneb [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) (edaspidi PGS) §-st 76. Selle järgi lepitakse üldjuhul õpetajate töötasu alammäär kokku kollektiivlepingu seaduses sätestatud tingimustel ja korras. Kui aga, et pooled kokkulepet ei saavuta, kehtestab õpetajate töötasu alammäära Vabariigi Valitsus oma määrusega (PGS § 76 lg 3).

Vabariigi Valitsuse 20.12.2013 määruse nr 179 „[Põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja töötasu alammäär](#)” (edaspidi *Määrus*) §-ga 1 kehtestati põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja töötasu alammääraks 800 eurot. Lisaks tuleneb määruse §-st 2, et kui õpetaja töötasu alammäär oli enne

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

2014. aasta 1. jaanuari suurem kui kehtestatav töötasu alammäär, tagatakse õpetajale töötasu alammäär eelnimetatud määruses kehtestatud suuruses. [Määruse seletuskirjast](#) tuleneb, et määrus puudutab senisest suuremat hulka õpetajaid, kuna enam ei ole õigus vähemalt töötasu alammäära alusel töötasu saamiseks seotud õpetaja kvalifikatsiooninõuetele vastamisega ja sellega seondult vastava ametijärgu omamisega. Määrusega kehtestatakse üks õpetaja töötasu alammäär ning nõudeõigus sellele tekib põhikoolis ja gümnaasiumis õpetajana töötamisega.

Eelnevast selgub, et kvalifikatsiooninõuete mitteametamisega on Vabariigi Valitsus teinud teadliku valiku ning soovinud tagada kõrgema minimaalse kaitse suuremale hulgale õpetajatele. Samal ajal on hoolitsetud selle eest, et varasemalt kõrgema töötasu alammäära eest töötanud õpetajate palk ei väheneks.

Teie avalduses sisalduvatele asjaoludele tuginedes leian, et õpetajate töötasu alammäära kehtestamisel on Vabariigi Valitsus täitnud seadusest tulenevat volitusnormi ega ole töötasu alammäära kehtestamisel õpetaja kutsekvalifikatsiooni arvestamata jättes tegutsenud põhiseadusega vastuolus.

Vaatamata sellele, et erineva kvalifikatsiooniga õpetajatele tagatava töötasu alammäära ei pea PGS § 76 järgi seadma sõltuvusse õpetajate kvalifikatsioonist, võib kooli palgakorralduses ette näha, et kõrgema kvalifikatsiooniga õpetajatele makstav töötasu alammäär on Vabariigi Valitsuse kehtestatud alammäärast suurem. Ka võivad kool ja õpetajad nende vahel sõlmitavates töölepingutes kokku leppida, et kõrgema kvalifikatsiooniga või tulemuslikuma õpetaja töötasu on lõppastmes teiste õpetajate töötasust suurem.

Lõpetuseks märgin, et loodetavasti on Teile minu selgitustest kasu.

Täna Teid veel kord pööramast minu tähelepanu võimalikule Vabariigi Valitsuse määruse põhiseadusvastasusele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Ralf Järvamägi 693 8427
Ralf.Jarvamagi@oiguskantsler.ee